

Foto na dvoustraně: M. Sedláček

Technické památky Labsko-vltavské vodní cesty

V období od 8. listopadu 2022 do 31. ledna 2023 probíhala v atriu Fakulty stavební ČVUT v Praze výstava „Technické památky Labsko-vltavské vodní cesty“. Expozice zahrnovala výstavní panely, interaktivní model zdymadla s jezem, obrazovku s videoprojekcí a kiosek s webovou aplikací www.lvvc.cz. Výstava mapovala historii a vývoj 324 kilometrů dlouhé vodní cesty od počátku 19. století a předpokládá se její pokračování v putovním režimu.

Výstava vznikla pod vedením doc. Dr. Ing. Pavla Fošumpaura z Fakulty stavební ČVUT v Praze, Katedry hydrotechniky, a to v rámci projektu „Dokumentace a prezentace technického kulturního dědictví na Labsko-vltavské vodní cestě“ podpořeného z programu Ministerstva kultury na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016–2022 (NAKI II).

Smyslem výstavy „Technické památky Labsko-vltavské vodní cesty“ je seznámit návštěvníky s historií a vývojem Labsko-vltavské vodní cesty (LVVC). Soustředí se na novodobé dějiny úprav LVVC od počátku 19. století, kdy splavnění Vltavy a Labe bylo realizováno nejprve regulačními úpravami. Od konce 19. století byla zahájena realizace kanalizačního splavnění pomocí výstavby souvislé kaskády zdymadel. O kanalizačním splavnění bylo rozhodnuto vydáním říšského vodního zákona č. 93 z roku 1869. Systematický přístup k úpravám vodních toků a důraz na jejich víceúčelový charakter je kladen teprve od roku 1896, kdy byla zřízena Komise pro kanalizování řek Vltavy a Labe v Čechách. Program úprav byl následně vytyčen v rámci zemského vodocestného zákona z roku 1901. V období let 1899–1905 byla kanalizačními úpravami výstavbou kaskády zdymadel splavněna dolní Vltava po Mělník. Vltava v Praze byla kanalizační úpravou splavněna v letech 1907–1913. Úsek Labe od Mělníku po Lovosice byl kanalizačně splavněn v období let 1907–1919 a zdymadlo Střekov bylo

dokončeno v roce 1936. Kaskáda zdymadel na středním Labi byla uváděna do provozu v pořadí podle důležitosti ochrany záplavového území. Většina vodních děl byla dokončena do poloviny 20. století. Řada historických objektů na LVVC se řadí mezi významné kulturní památky.

Výsledkem tohoto úsilí je Labsko-vltavská vodní cesta, jak ji známe dnes. Zásluhou technické erudice našich předků tak vznikl soubor 34 unikátních vodních děl, jež dodnes slouží svému účelu. Výstava dokumentuje Vltavskou vodní cestu od slapské přehrady po Mělník a Labskou vodní cestu od Pardubic po státní hranici s Německem. Přestože základním účelem je zajištění plavebních podmínek na této vodní cestě, vybudovaný soubor objektů slouží dle původních plánů dodnes také pro mnoho dalších účelů, jimiž jsou ochrana před povodněmi, zásobování vodou, využití obnovitelné vodní energie a rekreace. Řada objektů na LVVC tvoří součást národního fondu nemovitého kulturního dědictví a některé objekty mají statut kulturních památek. Cílem výstavy je upozornit na existenci tohoto unikátního souboru vodních děl s jedinečnou historií a celospolečenským významem a prohloubit zájem o technické vzdělávání, jež má u nás hlubokou tradici.

U příležitosti výstavy byl vydán tištěný katalog, který prezentuje dokumentované informace o zdymadlech na LVVC a jejím historickém vývoji i hlavní výsledky projektu. Katalog je dostupný též v elektronické verzi na webu projektu. Kromě zdymadel jsou podrobněji zpracovány i veřejné přístavy, jejichž vznik těsně souvisí s vývojem dopravní infrastruktury. Výstupem projektu je také mapa se specializovaným obsahem, která prezentuje historické regulační úpravy na dolním Labi pod Střekovem v Ústí nad Labem po státní hranici

s Německem. Pozornost je dále věnována speciálním tématům, jako jsou víceúčelový charakter jednotlivých objektů, osobnosti spojené s rozvojem vodní cesty, poslední realizované modernizace a hydroenergetické využití. Výstava byla doplněna o interaktivní model zdymadla s jezem, komorou, elektrárnou a slalomovým kanálem, o model plánovaného plavebního stupně Děčín, kiosk s webovou aplikací a velkoplošnou obrazovku s videoprojekcí časoprostorového vývoje LVVC.

Součástí projektu je také webová aplikace „Technické památky Labsko-vltavské vodní cesty“, jež byla představena v roce 2020. Aplikace dokumentuje existující technické historické objekty na této vodní cestě a jejich stavební a technologické prvky a zpřístupňuje je veřejnosti. Zároveň nabízí tipy na turistické zajímavosti v okolí řek a v animaci představuje časový vývoj moderních úprav vodní cesty od konce 19. století až do současnosti. Rovněž je vybavena slovníkem odborných pojmů a nadšenci historie se v ní mohou seznámit s množstvím digitalizovaných historických dokumentů, map a výkresů. Aplikace je dostupná na <https://www.lvvc.cz/>.

Autor

Doc. Dr. Ing. Pavel Fošumpaur
✉ fosumpaur@fsv.cvut.cz

Fakulta stavební ČVUT v Praze

